

УДК 94(73=161.2)-043.5:342.5(73)(045)

© Галина Щигельська (Тернопіль)

**ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ТА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В США
ЩОДО ВІДЗНАЧЕННЯ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ 22 СІЧНЯ**

У статті розглянуто процес взаємодії української етнічної групи з представниками влади та державними структурами США щодо відзначення на офіційному рівні Дня Незалежності України 22 січня. Проаналізовано форми і методи впливу української діаспори на державні інститути. Серед основних результатів взаємодії відзначається проголошення декларацій про відзначення 22 січня як Дня Незалежності України в 15 штатах та багатьох містах, а також святкування Днів Української Незалежності в конгресі.

Ключові слова: 22 січня, День незалежності України, українська діаспора, США, взаємодія, конгрес.

Halyna Shchyhelska (Ternopil)

**INTERACTION OF UKRAINIAN DIASPORA AND THE USA GOVERNMENT REGARDING
CELEBRATION OF UKRAINIAN INDEPENDENCE DAY ON JANUARY 22**

Abstract. 2018 marks the 100th anniversary of the proclamation of Ukrainian independence. On January 22, 1918, the Ukrainian People's Republic proclaimed its independence by adopting the IV Universal of the Ukrainian Central Rada, although this significant event was «wiped out» from the public consciousness on the territory of Ukraine during the years of the Soviet totalitarian regime. At the same time, January 22 was a crucial event for the Ukrainian diaspora in the USA. This article examines how American Ukrainians interacted with the USA Government institutions regarding the celebration and recognition of the Ukrainian Independence day on January 22. The attention is focused on the activities of ethnic Ukrainians in the United States, directed at the organization of the special celebration of the Ukrainian Independence anniversaries in the US Congress and cities. Drawing from the diaspora press and Congressional Records, this article argues that many members of Congress participated in the observed celebration and expressed kind feelings to the Ukrainian people, recognised their fight for freedom, during the House of Representatives and Senate sessions. Several Congressmen submitted the resolutions in the US Congress urging the President of United States to designate January 22 as «Ukrainian Independence Day». January 22 was proclaimed Ukrainian Day by the governors of fifteen States and mayors of many cities.

Keywords: January 22, Ukrainian independence day, Ukrainian diaspora, USA, interaction, Congress.

З датою 22 січня пов'язані дві визначні події в історії України: проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР) 22 січня 1918 р., а вже через рік (22 січня 1919 р.) – проголошення Акта злуки (соборності) УНР і Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Саме на останній події був зроблений основний акцент у меморіальній політиці незалежної України і день 22 січня з 1999 р. згідно з указом президента Л. Кучми святкується на офіційному рівні як День Соборності України. Відзначення ж цього дня як Дня Незалежності на державному рівні в роки існування сучасної Української держави так і не набуло поширення, незважаючи на те, що 2018 р. ознаменований 100-річчям з часу першого проголошення незалежності України у XX столітті.

У той час як на території України в роки радянського тоталітарного режиму визначальна для державотворення подія проголошення незалежності УНР була «стерта» із суспільної свідомості, пам'ять про неї зберігала українська еміграція в країнах Європи й Америки. Зокрема, українська етнічна громада в США не лише надавала вагомому значення щорічному святкуванню проголошення незалежності України 22 січня 1918 р. в межах громади, а й здійснювала активну лобістську діяльність щодо вшанування Дня Незалежності на офіційному рівні, в результаті якої у п'ятнадцяти штатах та багатьох містах США день 22 січня проголошувався Днем Незалежності України.

Отже, актуальність означеної проблеми зумовлена важливістю дослідження як збереження національної пам'яті української діаспори в США, зокрема відзначення 22 січня як Дня Незалежності України, що підкреслює тяглість української державницької традиції у XX ст., так і форм та методів її

взаємодії з органами державної влади, результатом яких стало завоювання впливових прихильників на міжнародній арені.

Означена проблема ще не була предметом спеціального дослідження ні у вітчизняній, ні в зарубіжній історіографії, однак окремі її аспекти висвітлювалися в контексті вивчення формування українського лобі в США та його впливу на офіційну політику владних структур стосовно задоволення етнічних запитів американських українців. Зокрема, вагомими для нашого дослідження є праці М. Лендсела¹, у яких авторка, поряд з іншими питаннями із захисту національних інтересів України, частково торкається й взаємодії державної влади та інституцій української етнічної групи щодо організації святкувань Дня Української Незалежності. Основу для написання статті склали опубліковані державні документи, насамперед «Протоколи Конгресу»² як офіційна стенограма пленарних засідань палати представників та сенату, а також український часопис у США «Свобода»³, на шпальтах якого систематично публікувалися виступи відомих представників державної влади, а також детальна інформація з питань організації та проведення свят Днів Незалежності України в окремих штатах, містах та в інших поселеннях компактного проживання українців.

Мета пропонованої статті – розкрити процес та результати взаємодії української діаспори та державної влади в США щодо відзначення Дня Незалежності України 22 січня. У контексті загальної мети ставляться такі завдання: простежити еволюцію взаємодії американських українців з представниками влади та державними структурами США стосовно відзначення на офіційному рівні Дня Незалежності України 22 січня, дослідити форми і методи впливу української етнічної групи на державні інститути, проаналізувати основні результати та чинники, які визначили позитивну реакцію у середовищі урядових і політичних кіл США.

Формування інфраструктури відносин представництва української діаспори з федеральними органами державного управління в США відбувалося під час Першої світової війни. Конструктивною та вагомою була діяльність представницького органу американських українців Українського Національного Комітету (УНК), очолюваного священником П. Понятишиним, який провів чимало масових дієвих акцій на підтримку боротьби українського народу за національну свободу й державну незалежність, а також здійснив дипломатичні заходи з метою зацікавити урядові кола країни українською проблемою та ознайомити з дійсним становищем в Україні⁴. Зустрічі з держслужбовцями Білого дому й державного департаменту США, так само як і з сенаторами та депутатами конгресу допомагав організовувати конгресмен від штату Нью-Джерсі демократ Джеймс А. Гамміл⁵. Листування та активна співпраця керівників УНК з конгресменом Гаммілом, започаткування практики відвідування Капітолію, ознайомлення членів палати представників і сенату США з проблемою українців-жертв війни, прохання підтримати на державному рівні акцію щодо збору коштів для співвітчизників у Європі, сприяло прийняттю перших законодавчих актів, котрі стосувалися проблем України⁶. Внаслідок проголошення УНР й успішних інформаційних акцій української діаспори інтерес до України у Вашингтоні дещо зріс, про проголошення УНР повідомила навіть «New York Times», що майже не згадувала про події в Україні⁷.

Звістка про проголошення незалежності УНР 22 січня 1918 р. дійшла до американських українців 27 січня і була опублікована в «Свободі» 29 січня під заголовком «УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ПРОГОЛОСИЛА ПОВНУ НЕЗАВИСИМІСТЬ УКРАЇНИ»⁸, надрукованим одним з найбільших за розміром шрифтів за весь період її існування. Відзначенню проголошення незалежності УНР в місцях компактного проживання українців у США надавалося великого значення. Зокрема, відомий український публіцист Р. Ільницький у пропозиціях щодо реформ національних святкувань у США зазначав: «З усіх свят минулого нам треба залишити тільки два: 22 січня 1918 р. і Шевченка... Свято 22 січня мало б стати для нас усенародною імпрезою. На його влаштування треба кинути наші найкращі сили... Воно мало б бути маніфестацією всіх маніфестацій і мало б створити традицію найкращої імпрези року»⁹. Святкування проголошення незалежності та соборності України було започатковано українцями в США у 1922 р.¹⁰ і з того часу щорічно відзначалося 22 січня, набуваючи з кожним роком масштабніших форм і перетворюючись у інформаційно-пропагандистську платформу ознайомлення американського суспільства з українським питанням, а також завоювання авторитетних прихильників.

Вплив на формування суспільної думки та державну владу в США посилювався з утворенням українських етнічних політичних організацій, зокрема Українського конгресового комітету Америки

(УККА) 24 травня 1940 р. Як стверджує М. Лендсєл¹¹, протягом другої половини 1940 – 1950-х рр. була сформована інфраструктура зв'язків між інституціями української етнічної групи та органами державного управління США, що було вкрай важливим для її політичного представництва. Традиція запрошувати визначних американських політичних і громадських діячів на етнічні заходи була визнана основним методом формування когорти симпатиків, способом донесення до відома урядових інституцій позиції української громади¹².

Особливу увагу УККА приділяв організації урочистостей, присвячених проголошенню незалежності УНР та Акта злуки УНР і ЗУНР. У звіті з діяльності УККА за 1952 – 1955 рр. заступник голови організації зазначає: «Відзначування Роковин Актів 22 січня 1918 і 1919 років – це не тільки наше внутрішнє святкування: вони пригадують американським політичним колам і прилюдній opinio З'єднаних Держав ці важливі, історичні вияви волі українського народу мати свою незалежну й соборну державу»¹³. В ювілейні роки відзначення 35-ліття двох зазначених подій, відповідно 1953 р. та 1954 р. УККА розробив план заходів проведення урочистостей, підготував інструкції, тези для доповідей, декларацію, резолюції, листи до конгресменів і сенаторів, а також відповідні тексти англійською мовою¹⁴. Розгортаючи у такий спосіб потужну інформаційну кампанію з роз'ясненням важливості відзначення цієї дати для всього українського народу та привернення уваги до українського питання державних діячів США, багатьом громадам вдалося завоювати прихильність місцевого уряду. В 1953 р. губернатори декількох штатів США проголосили на офіційному рівні 22 січня «Днем Української Незалежності». Січневі номери «Свободи» зарясніли радісними повідомленнями та світлинами, на яких були закарбовані миті підписання губернаторами декларацій про проголошення «Українського Дня» в присутності чисельних українських делегацій. Згідно з повідомленнями на шпальтах «Свободи», першим губернатором, який підписав декларацію про проголошення 22 січня «Українським Днем», був губернатор штату Огайо демократ Френк Джон Лош¹⁵. Наступним таку декларацію підписав губернатор штату Меріленд республіканець Теодор Р. МакКелдін, закликавши всіх громадян штату до гідного відзначення «Українського Дня»¹⁶. В декларації губернатор МакКелдін зазначив: «Для маловірів вшановування незалежності країни, яка вже не є вільна, може здаватись зайвим жестом. – Але це не є зайвий жест. Ті, що вірять, знатимуть, що незалежність не втрачена для Української Республіки. Вона тільки перервана... Тому я, Теодор Р. МакКелдін, губернатор, проголосую день 22 січня 1953 р., щоб він був Українським Днем в Меріленді, і я закликаю тих громадян українського походження, щоб вони вірили і не втрачали надії, бо Америка не забула і не забуде про гноблені народи світу і про їх боротьбу проти тиранії, що є боротьбою всього людського роду...»¹⁷. Окрім штатів Огайо та Меріленд, «Українські Дні» в 1953 р. було проголошено в таких штатах: Нью-Джерсі, Коннектикут, Пенсильванія, Массачусетс¹⁸, Іллінойс, Вісконсин¹⁹. Внаслідок наполегливої інформаційно-пропагандистської праці місцевих відділів УККА, «Український День» з нагоди 35-ї річниці проголошення незалежності УНР проголосили також мери кількох міст, зокрема, Балтимора (штат Меріленд)²⁰, Філадельфії (штат Пенсильванія)²¹, Джерсі-Сіті (штат Нью-Джерсі)²², Клівленда (штат Огайо)²³. Завдяки розгалуженій інфраструктурі УККА та ефективній роботі місцевих відділів у наступні роки «Українські Дні» проголошувалися мерами таких великих міст США, як: Нью-Йорк, Сірак'юс, Бінгемтон (штат Нью-Йорк), Елізабет, Ньюарк (штат Нью-Джерсі), Чикаго (штат Іллінойс), Бостон (штат Массачусетс), Детройт (штат Мічиган), Лос-Анджелес, Сан-Франциско (штат Каліфорнія)²⁴ та ін. Крім перелічених вище восьми штатів, декларації про відзначення «Днів Української Незалежності» в межах штату проголошувалися губернаторами Нью-Йорка, Мічигана, Род-Айленда, Колорадо, Міннесоти, Північної Дакоти та Луїзіани²⁵. Губернатори штатів, як і мери міст, у своїх деклараціях закликали все населення долучатись до громадян українського походження для відзначення цих святкових днів²⁶. Церемонії підписання декларацій зазвичай, відбувалися у святковій атмосфері за участю широкого представництва американських українців. Для прикладу наведемо опис урочистої процедури підписання декларації губернатором штату Нью-Йорк демократом Авереллом Гарріманом у 1957 р.: «Проголошення Українського Дня та підписання в цій справі відповідної урядової декларації довершив губернатор Гарріман на спеціальній церемонії у великій залі Капітолію штату в присутності численної української делегації, в якій взяло участь 250 осіб з багатьох українських громад. Зокрема, чисельно були заступлені громади з Амстердама, Нью-Йорка, Сірак'юс... загалом 10 міст і сіл. Разом зі своїми громадами були теж їхні парохі, 10

католицьких та один православний»²⁷. Під час церемонії підписання декларацій, українські делегації урочисто вручали губернаторам та мерам українські жовто-блакитні прапори, які вивішувалися на урядових будинках поруч з американськими в проголошені Дні Української Незалежності.

Цікаво зауважити, що серед прихильників українців були досить впливові американці, зокрема 49-й губернатор Нью-Йорка республіканець Нельсон Рокфеллер, який належав до найбагатшої сім'ї Америки; онук нафтового магната Джона Рокфеллера-старшого. Примітним є те, що підписання декларації про проголошення 22 січня Днем Української Незалежності був одним із перших виданих ним офіційних документів, оскільки посаду губернатора він обійняв 1 січня 1959 р. У декларації губернатор Рокфеллер зазначив: «День української незалежності природно і справедливо є нагодою, дорогою для серця наших американців, що походять з того багатого і врожайного краю. Чоловіки і жінки, що прибули сюди з України, є сьогодні відомі й лояльні, їхня привітність і працелюбність, а передусім їхня палка любов до волі посприяла їм ідеально включитись в американський спосіб життя. Ми палко симпатизуємо їх вірності у вшануванні щасливої, хоч короткої незалежності країни їх батьків... Тому то я, Нельсон А. Рокфеллер, губернатор штату Нью-Йорк, проголошую 22 січня 1959 р. Днем Української Незалежності в штаті Нью-Йорк та закликаю народ цього штату приєднатись до своїх співгромадян українського роду в належному відзначенні цього Дня»²⁸. При цьому варто звернути увагу, на те, що вагому роль у завоюванні прихильності та проголошенні декларації губернатором Рокфеллером відіграв член УККА, адвокат Михайло Пізнан, який брав активну участь у передвиборчій кампанії Н. Рокфеллера на посаду губернатора.

Загалом урочисті заходи на вшанування проголошення незалежності України проходили на високому рівні. Відділи та інформаційне бюро УККА ретельно готували офіційну та концертну програми, запрошували на святкування відомих американських політичних і громадських діячів, представників преси та телебачення.

Іншим шляхом ознайомлення політичних та державних осіб з інтересами українців було налагодження системи комунікації з конгресменами. Напередодні відзначення річниць проголошення незалежності України, політична рада УККА надсилала відповідні інформаційні листи до всіх членів конгресу США, а також здійснювала заходи, щоб наради палати представників і сенату були розпочаті 22 січня молитвами за Україну. Вагому роль у формуванні прихильної до українців атмосфери у конгресі відіграв багаторічний голова УККА професор Джорджтаунського університету Лев Добрянський, який особисто був знайомий з багатьма законодавцями. Внаслідок старань УККА у 1955 р. з нагоди 37-х роковин проголошення української державної незалежності й 36-х роковин соборності українських земель вперше в історії конгресу США у стінах Капітолію пролунала молитва за волю України та українського народу. Молитву на початку засідань палати представників 20 січня 1955 р. провів митрополит УПЦ у США Іоан Теодорович, а при відкритті сесії сенату 21 січня 1955 р. – протоігумен Чину святого Василя Великого о. Микола Когут²⁹. З того часу такі молитви за Україну в Конгресі стали традиційними й щорічно проводилися в січні.

Варто зауважити, що взаємодія американських українців і органів державної влади в США в кінці 1950-х та впродовж 1960-х рр. визначалася змістом стратегії «поневолені народів», розгляду принаймні на теоретичному рівні питання про державний статус України. В «Протоколах Конгресу» задокументовано цілу низку виступів та резолюцій, виголошених представниками обох палат, щодо вшанування та визнання дати 22 січня Днем Незалежності України. У 1958 р. з нагоди 40-ї річниці проголошення української незалежності з вітальними промовами для української нації виступили 23 конгресмени і 11 сенаторів³⁰. Першим у палаті представників виголосив промову конгресмен Вінсент Деллей з Нью-Джерсі, після нього виступили конгресмени Фред Маршал з Міннесоти, Едвард Мей, Альберт Кретелза з Коннектикуту, Гюберт Скуддер з Каліфорнії, Флоренс Дваєр з Нью-Джерсі, Вільям Баррет з Пенсильванії, Чарлз Ваннік з Огайо, Алвін Бентлі з Мічігану, Самюел Фрідел з Меріленду, Баррет О'Гера з Іллінойсу, Генрі Реус з Вісконсину, Джон Ронер, Кеннет Кітінг, Емануел Селлер, Герберт Зеленко, Леонард Фарбштейн, Абрагам Мултер з Нью-Йорку. У їхніх промовах звучала велика прихильність до українського народу, визнання його за боротьбу за волю, а також висловлювалися сподівання, що вже в скорому часі український народ буде знову вільний у своїй незалежній державі³¹. Ще п'ятеро конгресменів, а саме: Денніс Флуд з Пенсильванії, Джеймс Рузвельт з Каліфорнії, Віктор Анфузо з Нью-Йорку, Глен Куннінгем з Небраски і Пітер Роліно з Нью-Джерсі, – зі схожими заявами виступили в палаті представників 23 січня³².

У верхній палаті конгресу вітальні промови з нагоди 40-річчя проголошення незалежності Української Держави започаткували сенатори-республіканці Александр Сміт з Нью-Джерсі й Леверет Салтонстал з Масачусетсу. Слідом за ними привітання для українського народу виголосили такі сенатори: Губерт Гамфрі з Мінесоти, Вільям Пуртел з Коннектикуту, Фредерік Пайн з Мену, Джекоб Джавітс та Ірвінг Айвс з Нью-Йорку, Еверет Дірксен та Пол Доглес з Іллінойсу, Вільям Проксмайер з Вісконсину, Френк Лош з Огайо³³. У своєму виступі Губерт Гамфрі зазначив: «Українцям у Америці кажу: «Спасибі вам за те, що ви зробили для нашої країни», і клянусь підтримувати міцну дипломатичну політику США – політику допомоги поневоленим народам у боротьбі за свободу»³⁴.

Вітальні слова, заяви й більш ґрунтовні промови, присвячені проголошенню самостійності України та боротьбі українського народу за свою незалежність з року в рік проголошувалися у стінах конгресу в кожен річний відзначення Дня Української Незалежності 22 січня. Рекордну кількість виступів конгресменів з нагоди роковин проголошення незалежності України було зафіксовано в 45-у річницю відзначення у 1963 р., коли протягом чотирьох днів з 22 по 25 січня виступило 76 членів конгресу³⁵.

Найбільшим досягненням «пресингових кампаній» УККА в Конгресі було внесення законодавцями резолюцій щодо щорічного проголошення президентом США 22 січня Днем Незалежності України. Першим таким документом стала спільна резолюція конгресу США S.J. RES. 20, внесена 20 січня 1959 р. сенаторами Прескотом Бушем та Джейкобом Джевітсом та представлена в сенаті Вільямом Пуртелом³⁶. Під час зачитання резолюції, В. Пуртел зазначив: «Мені випала честь від себе особисто і мого шановного колеги п. Буша представити вам спільну резолюцію, що закликає проголосити 22 січня Днем Незалежності України, як свідчення того, що хоробрий народ України ніколи не був і не буде забутий чи покинутий»³⁷. Схожі резолюції протягом 1960 – 1970 рр. неодноразово вносилися представниками обох палат конгресу, зокрема конгресменами Джаддом (8 квітня 1959 р.), Галлагером (21 січня 1960 р. – спільна резолюція S.J. RES.566)³⁸, Ділейні у 1976 та 1977 рр.³⁹; сенаторами Персі та Швайкером (25 січня 1971 р.)⁴⁰, Саразіном (20 січня 1976 р., H. Res. 964)⁴¹. Хоча вказані резолюції так і не набули сили закону, проте саме завдяки численним обговоренням американськими законодавцями проблеми України залишались у порядку денному політики США. Значною була підтримка конгресменів-симпатиків українців у проведенні ідеологічних акцій, зокрема сприяння в організації урочистих заходів у Дні Незалежності України. Деякі з них виступали навіть спонсорами влаштування свят, а також надавали свої приміщення в Капітолії для проведення в них урочистих імпрез⁴². Так, завдяки колишньому спікеру палати представників Сему Рейнбурну, який надав можливість відзначити 58 річницю проголошення незалежності України 22 січня 1976 р. у залі свого будинку, в Капітолію, ймовірно, вперше в 200-літній історії США пролунали слова українського державного гімну «Ще не вмерла Україна»⁴³.

Щодо представників виконавчих структур влади у США, то вони займали досить-таки обережну і помірковану позицію стосовно волелюбних прагнень українців, час від часу надсилали вітальні телеграми українсько-американським політичним організаціям, однак робили це в контексті антибільшовизму та американо-радянського протистояння. Для прикладу, у 1976 р., завдяки старанням радника президента США з етнічних питань Мирона Куропаса, під час святкування Дня Незалежності України в Чикаго пролунало відеозвернення президента Джеральда Форда, в якому він відзначив вагомий різнобічний внесок американських українців у розбудову Америки та боротьбу за свободу всіх людей⁴⁴.

Після відкриття у 1977 р. Української національної інформаційної служби (УНІС), УККА значно модифікував методи тиску на урядові кола США. Для американського політикуму є характерною практика функціонування так званих «вашингтонських представництв», які виконують лобіюючі функції на користь певних груп інтересу⁴⁵. Традиційні святкування Днів української незалежності, котрі почала спонсорувати УНІС, були розширені за рахунок проведення брифінгів для засобів масової інформації, прийомів для законодавців, політичних дискусій та конференцій.

Підсумовуючи вищесказане, зауважимо, що відзначення Дня Незалежності України 22 січня українською діаспорою в США розглядалося не тільки як величне національне святкування, а й як можливість актуалізації українського питання на міжнародній арені та завоювання таких впливових

прихильників, як політичні та державні діячі США. Починаючи з 1922 р., українські громади щороку організовували урочистості з нагоди проголошення незалежності Української Народної Республіки в різних містах США, розгортаючи у такий спосіб потужну інформаційну кампанію з роз'ясненням важливості відзначення цієї дати та привернення уваги до українського питання.

Представництво інтересів української етнічної групи здійснювалося як перед федеральними, так і перед органами влади штатів та місцевим урядом. Результатом ефективної взаємодії з місцевою владою стали офіційні проголошення декларацій про відзначення 22 січня як Дня Української Незалежності в 15 штатах та багатьох містах, у яких губернатори та мери закликали все населення долучатись до громадян українського походження для відзначення цих святкових днів. Вагомим методом формування когорти прихильників української нації, яка прагне відновити державну самостійність, стала традиція запрошувати визначних американських політичних і громадських діячів на відзначення Днів Незалежності. Іншими формами ознайомлення політичних і державних осіб з інтересами українців та завоювання їхньої підтримки було налагодження системи комунікації з конгресменами. Політична рада УККА використовувала зацікавленість окремих законодавців для формування прихильної атмосфери в конгресі США в цілому. Для встановлення конструктивних зв'язків у середовищі урядових та політичних кіл США, українська діаспора використовувала виборчі кампанії, коли потреба враховувати етнічні проекти була стимулом для включення їх окремих тез у платформу кандидатів. Наслідком ефективної взаємодії з прихильними конгресменами, серед яких були представники як республіканської, так і демократичної партій, стали святкування Днів Української Незалежності в конгресі, а також внесення резолюцій щодо щорічного проголошення президентом США 22 січня як Дня Незалежності України.

Зазначеним успіхам сприяли добрі внутрішні комунікації, утворені інфраструктурою УККА, самовіддана та ефективна діяльність його місцевих відділів, здатність на внутрішньоетнічне об'єднання навколо питання відзначення Дня Незалежності, ентузіазм, який проявляли українські діячі під час проведення громадських акцій пропагандистського характеру.

Отже, таким чином, політика завоювання прихильників, складовою якої був і комплекс заходів із вшанування пам'яті визначних дат, що були тісно пов'язані з розбудовою української держави до 1991 р., взаємодія української громади із представниками органів державного управління та лобіювання національних інтересів, стали фундаментом для реалізації значних проектів, котрі, врешті-решт, сприяли визнанню української державності владою США 26 грудня 1991 р., що на зламі 1920-х – 1930-х рр. вбачалося можливим лише одиницями з числа вищих посадових осіб Вашингтона.

¹ М. Лендсєл, *Формування українського лобі в США в першій половині XX ст.: успіхи і проблеми функціонування* [Formation of the Ukrainian lobby in the USA in the first half of the twentieth century: successes and problems of functioning], in «Соціально-економічні та етнополітичні зміни в країнах Центральної і Південно-Східної Європи (др. пол. 80-х – пер. пол. 90-х років XX ст.)», Ужгород, Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ Закарпатського комітету у справах преси та інформації, 1997, с. 103-108; М. Лендсєл, *Між Америкою та Україною. Українська громада в США як група політичного тиску* [Between America and Ukraine. The Ukrainian community in the USA as a group of political pressure], in «Нова політика», 1998, н. 4, с. 2-8.

² Congressional Record, Proceedings and debates of the 86th congress, first session, vol. 105, part 1, January 7, 1959, to January 29, 1959, Washington, United States Government Printing Office, 1959, 1478 p.; Congressional Record, Proceedings and debates of the 94th Congress, second session, vol. 122, part 1, January 19, 1976 to January 27, 1976, Washington, United States Government Printing Office, 1976, 1236 p.; Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України (ГДА МЗС України), ф. 1 Міністерство закордонних справ Української РСР. Документи з основної діяльності за 1958-1978 рр., оп. 2, *спр. 853 Довідки та документи Відділу преси про діяльність української еміграції, її зв'язки з правлячими колами країн перебування*, 853 арк.; *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, 95 арк.; *спр. 855 Довідки та документи Відділу преси про позицію українських буржуазних націоналістів з питань міжнародної політики*, 79 арк.

³ Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 13, 15 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 21, 23 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 22, 24 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1955, н. 14, 22 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1955, н. 15, 25 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1956, н. 12, 21 січня, с. 3; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 14, 22 січня, с. 7; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 17, 25 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1970,

н. 14, 22 січня, с. 1.; Свобода (Джерсі-Сіті), 1956, н. 12, 21 січня, с. 1,3; Свобода (Джерсі-Сіті), 1957, н. 12, 21 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 14, 22 січня, с. 8; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 17, 25 січня, с. 1,2; Свобода (Джерсі-Сіті), 1964, н. 15, 23 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1965, н. 10, 16 січня, с. 1.; Свобода (Джерсі-Сіті), 1960, н. 17, 27 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1976, н. 15, 24 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1979, н. 12, 17 січня, с. 1.

⁴ П. Гуцал, *Українська еміграція Канади і США та національно-визвольний рух на західноукраїнських землях (1914 – 1923)* [Ukrainian emigration of Canada and the USA and national liberation movement in Western Ukraine (1914 – 1923)], дисерт. канд. іст. наук спец. 07.00.01, Львів, 2005, с. 166-167.

⁵ Історія української іміграції в Америці: Збереження культурної спадщини [History of Ukrainian Immigration in America: The preservation of cultural heritage], Нью-Йорк, Український музей, 1984, с. 39.

⁶ М. Лендсєл, *Формування українського лобі в США в першій половині ХХ ст.: успіхи і проблеми функціонування*, с. 104.

⁷ О. Сухобокова, *Українська громада США та українське питання в період Першої світової війни* [The Ukrainian community in the United States and the Ukrainian question during the First World War], in «Американська історія та політика», 2016, № 1, с. 157.

⁸ Українська Центральна Рада проголосила повну Независимість України [The Ukrainian Central Rada proclaimed the full Independence of Ukraine], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1918, н. 12, 29 січня, с. 1.; А. Драган, *З пожовклих листків* [From the yellow pages], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 14, 22 січня, с. 3.

⁹ Р. Ільницький, *Призначення українців в Америці* [Function of Ukrainians in America], Нью-Йорк, б.в., 1965, с. 103-104.

¹⁰ Знову світле 22 січня [Bright January 22 again], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1981, н. 14, 22 січня, с. 2.

¹¹ М. Лендсєл, *Формування українського лобі в США в першій половині ХХ ст.: успіхи і проблеми функціонування*, с. 106-107.

¹² М. Лендсєл, *Формування українського лобі в США в першій половині ХХ ст.: успіхи і проблеми функціонування*, с. 106.

¹³ Д. Галичин, *На переломі: звіт з діяльності Українського Конгресового Комітету за роки 1952 – 1955* [At the turn: a report on the activities of the Ukrainian Congress Committee for the years 1952 – 1955], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1955, н. 108, 8 червня, с. 2.

¹⁴ Д. Галичин, *На переломі: звіт з діяльності Українського Конгресового Комітету за роки 1952 – 1955*, с. 2.

¹⁵ Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 13, 15 січня, с. 1.

¹⁶ Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 13, 15 січня, с. 1.

¹⁷ Свобода (Джерсі-Сіті), 1953, н. 13, 15 січня, с. 1.

¹⁸ Дні української незалежності в Америці [Ukrainian independence days in America], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 21, 23 січня, с. 1.

¹⁹ Губернатори Стейтів Іллойн і Висконсин проголосили «Український День» [Governors of Illinois and Wisconsin proclaimed «Ukrainian Day»], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 22, 24 січня, с. 1.

²⁰ Губернатор стейту Меріленд проголосив «Український День» [Governor of the State of Maryland proclaimed «Ukrainian Day»], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 13, 15 січня, с. 1.

²¹ Конгресмен Керстен промовлятиме на Українському Дні у Філадельфії [Congressman Kersten will speak on the Ukrainian Day in Philadelphia], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 15, 17 січня, с. 4.

²² Губернатор Нью Джерсі і майор Джерсі Сіті підписали декларації у справі Українського Дня [New Jersey governor and Jersey City mayor signed the proclamation of Ukrainian Day], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 18, 20 січня, с. 1.

²³ Українці Клівленду започаткували святкування роковин 22 січня [The Cleveland Ukrainians started celebrating of January 22 anniversary], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1953, н. 18, 20 січня, с. 1.

²⁴ Свобода (Джерсі-Сіті), 1955, н. 14, 22 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1955, н. 15, 25 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1956, н. 12, 21 січня, с. 3; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 14, 22 січня, с. 7; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 17, 25 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1970, н. 14, 22 січня, с. 1.

²⁵ Свобода (Джерсі-Сіті), 1956, н. 12, 21 січня, с. 1,3; Свобода (Джерсі-Сіті), 1957, н. 12, 21 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 14, 22 січня, с. 8; Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 17, 25 січня, с. 1,2; Свобода (Джерсі-Сіті), 1964, н. 15, 23 січня, с. 1; Свобода (Джерсі-Сіті), 1965, н. 10, 16 січня, с. 1.

²⁶ Свобода (Джерсі-Сіті), 1958, н. 14, 22 січня, с. 8.

²⁷ Врочисте проголошення українського дня в Стейті Нью Йорк [The ceremonial proclamation of the Ukrainian day in New York state], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1957, н. 12, 21 січня, с. 1.

²⁸ Губернатор Рокефеллер проголосив Український День у стейті Нью Йорк [Governor Rockefeller proclaimed the Ukrainian Day in New York state], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1959, н. 16, 24 січня, с. 1.

²⁹ Молитва за Україну в Конгресі З'єдинених держав [Prayer for Ukraine in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1955, н. 14, 22 січня, с. 1.

³⁰ ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, арк. 33-39; Конгрес ЗДА врочисто відзначив 40-річчя проголошення незалежності Української держави [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 18, 28 січня, с. 1.

³¹ Конгрес ЗДА врочисто відзначив 40-річчя проголошення незалежності Української держави [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 18, 28 січня, с. 1; ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, арк. 33-39.

³² Дальші відзначення роковин проголошення української незалежності в Конгресі ЗДА [Further celebration of the anniversary of the proclamation of Ukraine's independence in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 20, 30 січня, с. 1.

³³ ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, арк. 33-39; Конгрес ЗДА врочисто відзначив 40-річчя проголошення незалежності Української держави [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 18, 28 січня, с. 1.

³⁴ ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, арк. 41.

³⁵ У Конгресі ЗДА минулого тижня 76 законодавців забирали голос з нагоди роковин проголошення української незалежності [76 lawmakers spoke on the occasion of the anniversary of the proclamation of Ukraine independence in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1958, н. 18, 28 січня, с. 1.

³⁶ Congressional Record, Proceedings and Debates of the 86th congress first session, vol. 105, part 1, January 7, 1959, to January 29, 1959, United States Government Printing Office, Washington, 1959, 1478 p., p. 873.

³⁷ ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, *спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів*, арк. 42.

³⁸ Конгресмен Галлагер зголосив в Конгресі ЗДА нову резолюцію в справі Дня української незалежності в Америці [Congressman Gallagher announced a new resolution on the Day of Ukrainian Independence in America in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1960, н. 17, 27 січня, с. 1.

³⁹ В Конгресі ЗСА знову внесено резолюцію в справі щорічного проголошування дня української незалежності [The new resolution on the annual proclamation of the Day of Ukrainian independence was presented in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1976, н. 15, 24 січня, с. 1; В Конгресі ЗСА знову зголошено резолюцію в справі дня української незалежності [The resolution on the Ukrainian independence Day was again declared in the US Congress], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1977, н. 16, 22 січня, с. 1.

⁴⁰ Сенатори Персі і Швайкер запропонували резолюцію в справі дня української незалежності [Senators Percy and Schweiker proposed a resolution on the Ukrainian independence day], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1971, н. 17, 27 січня, с. 1.

⁴¹ Congressional Record, Proceedings and debates of the 94th Congress, second session, vol. 122, part 1, January 19, 1976 to January 27, 1976, p. 304.

⁴² Свобода (Джерсі-Сіті), 1979, н. 12, 17 січня, с. 1.

⁴³ Роковини української незалежності в Капітолії у Вашингтоні [The Ukrainian Independence Anniversary in the Washington Capitol], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1976, н. 15, 24 січня, с. 1.

⁴⁴ Спеціальне послання президента Форда до українців було показане і виголошене з приготованого в Білому Домі відеотейпу на святі незалежності в Чикаго [The special message from President Ford to Ukrainians was shown and proclaimed from the White House videotape on Independence Day in Chicago], in «Свобода (Джерсі-Сіті)», 1976, н. 16, 27 січня, с. 1.

⁴⁵ М. Лендєл, *Між Америкою та Україною. Українська громада в США як група політичного тиску*, с. 5.

Reference

1. M. Lendiel, Formuvannia ukrainskoho lobi v SShA v pershii polovyni XX st.: uspihy i problemy funktsionuvannia [Formation of the Ukrainian lobby in the USA in the first half of the twentieth century: successes and problems of functioning], in «Sotsialno-ekonomichni ta etnopolitychni zminy v krainakh Tsentralnoi i Pivdenno-Skhidnoi Yevropy (dr. pol. 80-kh – per. pol. 90-kh rokiv XX st.)», Uzhhorod, Hosprozrakhunkovyi redaktsiino-vydavnychiy viddil Zakarpatskoho komitetu u spravakh presy ta informatsii, 1997, s. 103-108; M. Lendiel, Mizh Amerykoiu ta Ukrainoiu. Ukrainska hromada v SShA yak hrupa politychnoho tysku [Between America and Ukraine. The Ukrainian community in the USA as a group of political pressure], in «Nova polityka», 1998, n. 4, s. 2-8.
2. Congressional Record, Proceedings and debates of the 86th congress, first session, vol. 105, part 1, January 7, 1959, to January 29, 1959, Washington, United States Government Printing Office, 1959, 1478 p.; Congressional Record, Proceedings and debates of the 94th Congress, second session, vol. 122, part 1, January 19, 1976 to January 27, 1976, Washington, United States Government Printing Office, 1976, 1236 p.; Haluzevyi derzhavnyi

arkhiv Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy (HDA MZS Ukrainy), f. 1 Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainsoi RSR. Dokumenty z osnovnoi diialnosti za 1958-1978 rr., op. 2, spr. 853 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro diialnist ukrainsoi emihratsii, yii zviazky z pravliachymy kolamy krain perebuvannia, 853 ark.; spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainsoykh burzhuaiznykh natsionalistiv, 95 ark.; spr. 855 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro pozytsiiu ukrainsoykh burzhuaiznykh natsionalistiv z pytan mizhnarodnoi polityky, 79 ark.

3. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 13, 15 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 21, 23 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 22, 24 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1955, n. 14, 22 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1955, n. 15, 25 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1956, n. 12, 21 sichnia, s. 3; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 7; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 17, 25 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1970, n. 14, 22 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1956, n. 12, 21 sichnia, s. 1,3; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1957, n. 12, 21 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 8; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 17, 25 sichnia, s. 1,2; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1964, n. 15, 23 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1965, n. 10, 16 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1960, n. 17, 27 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1976, n. 15, 24 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1979, n.12, 17 sichnia, s. 1.
4. P. Hutsal, Ukrainska emihratsiia Kanady i SShA ta natsionalno-vyzvolnyi rukh na zakhidnoukrainskykh zemliakh (1914-1923) [Ukrainian emigration of Canada and the USA and national liberation movement in Western Ukraine (1914-1923)], dysert. kand. ist. nauk spets. 07.00.01, Lviv, 2005, c. 166-167.
5. Istoriia ukrainsoi imihratsii v Amerytsi: Zberezhennia kulturnoi spadshchyny [History of Ukrainian Immigration in America: The preservation of cultural heritage], Niu-York, Ukrainskyi muzei, 1984, c. 39.
6. M. Lendiel, Formuvannia ukrainskoho lobi v SShA v pershii polovyni XX st.: uspikhy i problemy funktsionuvannia, s. 104.
7. O Sukhobokova, Ukrainska hromada SShA ta ukrainske pytannia v period Pershoi svitovoi viiny [The Ukrainian community in the United States and the Ukrainian question during the First World War], in «Amerykanska istoriia ta polityka», 2016, № 1, c. 157.
8. Ukrainska Tsentralna Rada proholosyla povnu Nezavysymist Ukrainy [The Ukrainian Central Rada proclaimed the full Independence of Ukraine], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1918, n. 12, 29 sichnia, s. 1.; A. Drahan, Z pozhovklykh lystiv [From the yellow pages], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 3.
9. R. Ilnytskyi, Pryznachennia ukrainsiv v Amerytsi [Function of Ukrainians in America], Niu-York, b.v., 1965, c. 103-104.
10. Znovu svitle 22 sichnia [Bright January 22 again], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1981, n. 14, 22 sichnia, s. 2.
11. M. Lendiel, Formuvannia ukrainskoho lobi v SShA v pershii polovyni XX st.: uspikhy i problemy funktsionuvannia, s. 106-107.
12. M. Lendiel, Formuvannia ukrainskoho lobi v SShA v pershii polovyni XX st.: uspikhy i problemy funktsionuvannia, s. 106.
13. D. Halychyn, Na perelomi: zvit z diialnosti Ukrainsoho Konhresovoho Komitetu za roky 1952 – 1955 [At the turn: a report on the activities of the Ukrainian Congress Committee for the years 1952 – 1955], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1955, n. 108, 8 chervnia, s. 2.
14. D. Halychyn, Na perelomi: zvit z diialnosti Ukrainsoho Konhresovoho Komitetu za roky 1952 – 1955, s. 2.
15. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 13, 15 sichnia, s. 1.
16. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 13, 15 sichnia, s. 1.
17. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1953, n. 13, 15 sichnia, s. 1.
18. Dni ukrainsoi nezalezhnosti v Amerytsi [Ukrainian independence days in America], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 21, 23 sichnia, s. 1.
19. Hubernatory Steitiv Ilynoi i Vyskansyn proholosyli «Ukrainskyi Den» [Governors of Illinois and Wisconsin proclaimed «Ukrainian Day»], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 22, 24 sichnia, s. 1.
20. Hubernator steitu Merilend proholosyv «Ukrainskyi Den» [Governor of the State of Maryland proclaimed «Ukrainian Day»], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 13, 15 sichnia, s. 1.
21. Konhresmen Kersten promovliatyme na Ukrainskomu Dni u Fyladelfii [Congressman Kersten will speak on the Ukrainian Day in Philadelphia], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 15, 17 sichnia, s. 4.
22. Hubernator Niu Dzerzi i maior Dzherry Syti pidpysaly deklaratsii u spravi Ukrainsoho Dnia [New Jersey governor and Jersey City mayor signed the proclamation of Ukrainian Day], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 18, 20 sichnia, s. 1.
23. Ukrainsi Klivlendu zapochatkuvaly sviatkuvannia rokoyv 22 sichnia [The Cleveland Ukrainians started celebrating of January 22 anniversary], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1953, n. 18, 20 sichnia, s. 1.
24. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1955, n. 14, 22 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1955, n. 15, 25 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1956, n. 12, 21 sichnia, s. 3; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 7; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 17, 25 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1970, n. 14, 22 sichnia, s. 1.

25. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1956, n. 12, 21 sichnia, s. 1,3; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1957, n. 12, 21 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 8; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 17, 25 sichnia, s. 1,2; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1964, n. 15, 23 sichnia, s. 1; Svoboda (Dzhersi-Siti), 1965, n. 10, 16 sichnia, s. 1.
26. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1958, n. 14, 22 sichnia, s. 8.
27. Vrochyste proholoshennia ukrainskoho dnia v Steiti Niu York [The ceremonial proclamation of the Ukrainian day in New York state], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1957, n. 12, 21 sichnia, s. 1.
28. Hubernator Rokefeller proholosyv Ukrainskyi Den u steiti Niu York [Governor Rockefeller proclaimed the Ukrainian Day in New York state], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1959, n. 16, 24 sichnia, s. 1.
29. Molytva za Ukrainu v Konhresi Ziedynenykh derzhav [Prayer for Ukraine in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1955, n. 14, 22 sichnia, s. 1.
30. HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaiznykh natsionalistiv, ark. 33-39; Konhres ZDA vrochysto vidznachyv 40-richchia proholoshennia nezalezhnomy Ukrainskoi derzhavy [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 18, 28 sichnia, s. 1.
31. Konhres ZDA vrochysto vidznachyv 40-richchia proholoshennia nezalezhnomy Ukrainskoi derzhavy [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 18, 28 sichnia, s. 1; HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaiznykh natsionalistiv, ark. 33-39.
32. Dalshi vidznachennia rokovyn proholoshennia ukrainskoi nezalezhnomy v Konhresi ZDA [Further celebration of the anniversary of the proclamation of Ukraines independence in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 20, 30 sichnia, s. 1.
33. HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaiznykh natsionalistiv, ark. 33-39; Konhres ZDA vrochysto vidznachyv 40-richchia proholoshennia nezalezhnomy Ukrainskoi derzhavy [The USA Congress solemnly celebrated the 40th anniversary of the proclamation of the independence of Ukrainian state], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 18, 28 sichnia, s. 1.
34. HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaiznykh natsionalistiv, ark. 41.
35. U Konhresi ZDA mynuloho tyzhnia 76 zakonodavtsiv zabyraly holos z nahody rokovyn proholoshennia ukrainskoi nezalezhnomy [76 lawmakers spoke on the occasion of the anniversary of the proclamation of Ukraine independence in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1958, n. 18, 28 sichnia, s. 1.
36. Congressional Record, Proceedings and Debates of the 86th congress first session, vol. 105, part 1, January 7, 1959, to January 29, 1959, United States Government Printing Office, Washington, 1959, 1478 p., p. 873.
37. HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaiznykh natsionalistiv, ark. 42.
38. Konhresmen Hallaher zgholosyv v Konhresi ZDA novu rezoliutsiiu v spravi Dnia ukrainskoi nezalezhnomy v Amerytsi [Congressman Gallagher announced a new resolution on the Day of Ukrainian Independence in America in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1960, n. 17, 27 sichnia, s. 1.
39. V Konhresi ZSA zнову vneseno rezoliutsiiu v spravi shchorichnoho proholoshuvannia dnia ukrainskoi nezalezhnomy [The new resolution on the annual proclamation of the Day of Ukrainian independence was presented in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1976, n. 15, 24 sichnia, s. 1; V Konhresi ZSA zнову zgholosheno rezoliutsiiu v spravi dnia ukrainskoi nezalezhnomy [The resolution on the Ukrainian independence Day was again declared in the US Congress], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1977, n. 16, 22 sichnia, s. 1.
40. Senatory Persi i Shvaiker zaproponuvaly rezoliutsiiu v spravi dnia ukrainskoi nezalezhnomy [Senators Percy and Schweiker proposed a resolution on the Ukrainian independence day], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1971, n. 17, 27 sichnia, s. 1.
41. Congressional Record, Proceedings and debates of the 94th Congress, second session, vol. 122, part 1, January 19, 1976 to January 27, 1976, p. 304.
42. Svoboda (Dzhersi-Siti), 1979, n. 12, 17 sichnia, s. 1.
43. Rokovyny ukrainskoi nezalezhnomy v Kapitoliu u Vashynhtoni [The Ukrainian Independence Anniversary in the Washington Capitol], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1976, n. 15, 24 sichnia, s. 1.
44. Spetsialne poslannia prezydenta Forda do ukraintsiv bulo pokazane i vyholoshene z pryhotovanoho v Bilomu Domi videoteipu na sviati nezalezhnomy v Chikaho [The special message from President Ford to Ukrainians was shown and proclaimed from the White House videotape on Independence Day in Chicago], in «Svoboda (Dzhersi-Siti)», 1976, n. 16, 27 sichnia, s. 1.
45. M. Lendiel, Mizh Amerykoiu ta Ukrainoiu. Ukrainska hromada v SShA yak hrupa politychnoho tysku, s. 5.